

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2013.5.13.
COM(2013) 279 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

Az atlanti térségre vonatkozó tengerstratégia cselekvési terve

Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés megvalósítása

(EGT-vonatkozású szöveg)

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

Az atlanti térségre vonatkozó tengerstratégia cselekvési terve

Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés megvalósítása

(EGT-vonatkozású szöveg)

1. BEVEZETÉS

A tengeri és tengerhasznosítási ágazatok – amelyek együttesen képezik a „kék” gazdaságot – 2020-ig potenciálisan 7 millió munkahelyet biztosíthatnak Európában. Ezeket a munkahelyeket nemcsak a feltörekvő ágazatok (ilyen például a megújuló tengeri energiaforrások kiaknázása) fogják adni, azok a hagyományos tengeri iparágak felélénkítésével is létrehozhatók. Az atlanti térség jelentős mértékben hozzájárulhat a „kék növekedéshez”. Ugyanakkor gondoskodni kell arról, hogy Európa legnagyobb és legfontosabb ökoszisztémájának környezeti és ökológiai stabilitását megőrizzük a jövő nemzedékei számára.

Ez a cselekvési terv ezért meghatározza azokat a kutatási és beruházási prioritásokat, amelyek az atlanti térségben előmozdíthatják a „kék növekedést”. Az atlanti térségben található öt tagállam¹ és régiók a cselekvési tervre alapozva beindíthatják a fenntartható és inkluzív növekedést a tengerparti területeken. A cselekvési terv, amely az Atlanti Fórum keretében folytatott konzultációk eredményeképpen született, az Atlanti-óceán térségére vonatkozó bizottsági stratégiára² épít. A Fórum lehetővé tette a tagállamok, az Európai Parlament, a regionális és helyi hatóságok, a civil társadalom és az ipar számára, hogy hozzájáruljanak a cselekvési terv kidolgozásához, valamint mérlegeljék, milyen válaszok adhatók azokra a kihívásokra, amelyek a növekedés beindítása, az atlanti térség szénlábnomának csökkentése, a tenger természeti erőforrásainak fenntartható használata, a kockázatokra és vészhelyzetekre adandó hatékony válaszok és az ökoszisztéma-alapú megközelítésnek az Atlanti-óceán vizeivel folytatott gazdálkodásban való alkalmazása előtt állnak. A Fórum az érdekeltektől a műhelyfoglalkozások során és a javaslatok benyújtására vonatkozó online felhívás nyomán kapott észrevételekből, valamint a tagállamok és a regionális hatóságok hozzájárulásaiból is merített ihletet.

A cselekvési terv időzítése jól illeszkedik az európai strukturális és beruházási alapok közös stratégiai keretének³ fejlesztésébe. A közös stratégiai keret tematikus céljai igen fontosak az Atlanti-óceán térségére vonatkozó stratégia szempontjából, különösen az alábbiak tekintetében:

- az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása,

¹ Franciaország, Írország, Portugália, Spanyolország és az Egyesült Királyság.

² COM(2011) 782, 2011. november 21.

³ Az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), az Európai Szociális Alap (ESZA), az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) és az Európai Tengerügyi és Halászati Alap (ETHA).

- a kutatási és az innovációs kapacitásnak az oktatás és képzés révén történő növelése, valamint az ipar és a kutatás egymáshoz való közelítése, és
- a kis- és középvállalkozások – így az uniós idegenforgalmi, halászati és akvakultúra-ágazatban a vállalkozások döntő többségét képviselő kkv-k – versenyképességének fokozása.

A cselekvési terv célja, hogy erős jelzést adjon a régiók és a magánszektor számára, amelyeknek az egyeztetett prioritások végrehajtása érdekében már most el kell kezdeniük mérlegelni, milyen területeken tudnának együttműködni, a határokon átnyúló együttműködés formáit is ideértve. A cselekvési terv kidolgozásának folyamata – amelyben partnerként közreműködött az atlanti térségben található öt tagállam – arra sarkallta az érdekelteket, köztük a régiókat, a kikötővárosokat és a magánszektor, hogy mérlegeljék, milyen intézkedésekkel indítható be a kék gazdaság növekedése, illetve miként járulhatnak hozzá a fenntartható fejlődéshez az atlanti térségben. Ez vélhetően vonzóbbá teszi a térséget a beruházások számára és serkenti a magánszektor tevékenységét a kék gazdaságban, ezáltal pedig hozzájárul az atlanti térség partvidékeinek újjáélesztéséhez.

A cselekvési terv sikeres végrehajtásához három területen kell összehangolni az erőfeszítéseket ahhoz, hogy az atlanti térségben kibontakozzon a kék gazdaság – e területek a célzott beruházások, a kutatási kapacitás növelése és a magasabb szintű készségek:

- **Beruházás:** A beruházásokat az innovációra, a technológiai képességekre és az intelligens szakosodási stratégiákra kell összpontosítani, amelyek mind különösen fontosak a kkv-k számára. Az európai strukturális és beruházási alapok e területeken történő hatékony felhasználása alapvetően fontos az olyan átfogó célkitűzések megvalósításához, mint amilyen a növekedés, a versenyképesség és a foglalkoztatás. Infrastrukturális beruházásokra is szükség lehet. Például a hajótechnológia és a tengeri infrastruktúra (ilyenek például a kikötők és a kikötőmedencék) fontos szerepet játszanak a kék gazdaság élénkítésében. Az Atlanti Fórum megállapította, hogy ezek az ágazatok potenciálisan új szolgáltatásokat nyújthatnak például a tengeri körutazások növekvő piacán, illetve az új tengeri létesítmények vonatkozásában lehetőségeket kínálnak összeszerelési és karbantartó állomások létesítésére. Az EU már jelentős pénzügyi támogatást biztosított e célra, beleértve az Európai Beruházási Bank által nyújtott kiegészítő hitelfinanszírozást is. Az európai strukturális és beruházási alapoknak hála az uniós finanszírozási mechanizmusok a jövőben összehangoltabbak lesznek, noha az infrastrukturális vagy idegenforgalmi beruházások finanszírozása továbbra is nagyrészt a magánszféra bevonásával fog történni.
- **Kutatás:** az óceánpolitikai irányításhoz, a tengeri erőforrások fenntartható kiaknázásához és kezeléséhez, a tengerbiztonsághoz, a tengeri környezet védelméhez (beleértve a partvidéki és nyílt tengeri védett területek kijelölését) nem csupán adatokra, illetve az ökoszisztémák működésének és a köztük meglévő kölcsönhatásoknak a megértésére van szükség, hanem a modellezési és előrejelzési képesség is nélkülözhetetlen. Ez a megközelítés megkönnyíti a kockázatok értékelését és enyhítését. Ösztönzi a beruházásokat és csökkenti a működési költségeket. Az óceánokkal összefüggő megfigyelés, feltérképezés és előrejelzés ezért elengedhetetlen az atlanti térségben folytatott gazdasági tevékenység fenntartható növekedéséhez, illetve ahhoz, hogy jobban

megismerjük az Atlanti-óceánban végbemenő folyamatokat, amelyek fontos szerepet játszanak éghajlatunk meghatározásában. Alapvetően fontos, hogy ezek az információk széles körben hozzáférhetőek legyenek. Egyre több jel utal arra, hogy a közszféra információihoz biztosított jobb hozzáférés jelentős mértékben serkenti az innovációt.

- **Magasabb szintű készségek:** A tengeri és tengerhasznosítási iparág egyes ágazataiban a megfelelően szakképzett munkaerő hiánya olyan probléma, amelynek megoldása a kék gazdaság kibontakoztatásának előfeltétele. Megoldást jelenthet egyrészt a meglévő munkaerő továbbképzése, másrészt az, hogy az ágazatot vonzóvá tesszük a fiatalok számára. Ez különösen a feltörekvő ágazatokra vonatkozik (ilyen például a megújuló energia), de a hagyományosabb ágazatokra is érvényes, mint amilyenek a hajógyártás, a halászat, az akvakultúra és a tengeri élelmiszerek feldolgozása, ahol az innováció, a szakosodás és az új technológiákhoz való alkalmazkodás elengedhetetlen ahhoz, hogy versenyképesek maradjunk a globális piacon.

2. CSELEKVÉSI TERV

A tagállamokkal folytatott megbeszélések és az Atlanti Fórumtól kapott visszajelzések alapján a következő, 2020-ig megvalósítandó cselekvési terv került kidolgozásra. E cselekvési területek az Atlanti-óceán térségére vonatkozó stratégiával kapcsolatos kihívásokat hivatottak kezelni, valamint az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés és a foglalkoztatás biztosítására irányulnak. A cselekvési terv a teljesség igénye nélkül készült. Magában foglalja a kutatással és beruházással kapcsolatos olyan cselekvési területek indikatív felsorolását, amelyek a közös kihívások megoldására irányulnak. A szóban forgó tagállamok mind egyénileg, mind közösen sokat tettek a tengeri és tengerhasznosítási ágazataik fejlesztéséért. Ez a cselekvési terv meghatározza azokat a területeket, ahol lehetőség van további közös munkára. E prioritások kezelése előmozdíthatja az innovációt, hozzájárulhat az Atlanti-óceán tengeri és tengerparti környezetének védelméhez és állapotjavulásához, javíthatja az összeköttetéseket, valamint szinergiákat teremthet a regionális fejlesztés inkluzív és fenntartható modelljének kialakításához.

Ez a cselekvési terv felhívást intéz a magánszektorhoz, a kutatókhoz, a regionális és nemzeti közigazgatási szervekhez és egyéb szereplőkhöz annak érdekében, hogy megkezdjék a prioritásoknak megfelelő projektek kidolgozását.

1. prioritás: A vállalkozói szellem és az innováció előmozdítása

E prioritás konkrét célkitűzései a következők:

- *a felsőoktatási szervezetek, a vállalatok és a kutatóközpontok közötti tudásmegosztás*

Az atlanti térség innovációs kapacitásának a **kutatás és a technológia** segítségével történő növelése az alábbiak ösztönzésével:

- (a) hálózatépítés, valamint a kutatóközpontok, a felsőoktatás és a tagállami vállalkozások közötti együttműködésen alapuló kutatás;
- (b) a tudás, az ismeretek és a készségek átadása a felsőoktatási intézmények, a vállalkozások és a kutatóintézetek között, többek között a regionális, nemzeti és nemzetközi tengeri klasztereken és technológiai platformokon keresztül.

- *a versenyképesség és az innovációs kapacitás fokozása az atlanti térség tengergazdaságában*

A **készségek** javítása az atlanti térség hagyományos iparágaiban, például a hajóépítésben, az akvakultúrában és a halászatban, valamint a kék gazdaság feltörekvő ágazataiban a következők révén:

- (a) oktatási és képzési intézkedések megvalósítása, beleértve a nemzetközi programokat és a nemzeti oktatási és képzési programok kölcsönös elismerését;
- (b) a tengerhez kapcsolódó pályalehetőségek széles körű megismertetése, a fiatalok lelkesedésének felkeltése a tengeri örökség és a tengerhez kapcsolódó pályalehetőségek iránt, valamint más olyan akadályok felszámolása, amelyek elveszik a fiatalok kedvét attól, hogy kipróbálják magukat valamelyik tengeri ágazatban⁴; ez megvalósítható például a vitorlástanfolyamok, emelt szintű technológiai tanfolyamok és más közös atlanti kezdeményezések formájában.

- *a gazdasági tevékenységek alkalmazkodásának és diverzifikálásának előmozdítása az atlanti térségben rejlő potenciálok előtérbe helyezésével*

A **közös halászati politika** reformjának támogatása és az uniós **akvakultúra-ágazat** élénkítése a következők révén:

- (a) több fajra kiterjedő fejlett modellezési módszerek, valamint olyan halászeszközök, illetve kapcsolódó módszerek és technológiák kifejlesztése, amelyek segítségével minimalizálható a szénlábnyom, a tengerfenék károsításának mértéke, a halak tengerbe való visszadobása és a járulékos fogások mértéke;
- (b) olyan eszközökre vonatkozó információk megosztása, amelyek segítségével a halászati gazdálkodás döntéshozói átfogóbb képet kapnak a gazdálkodási intézkedések társadalmi-gazdasági hatásairól és ökológiai rendszerre gyakorolt hatásairól;
- (c) kutatás végzése a növekedés, a termelékenység, a versenyképesség és az akvakultúra-termékek környezeti fenntarthatóságának fokozása érdekében (beleértve a tengeri akvakultúrát is), valamint a gazdasági ágazat azon képességének fokozására, hogy megfeleljen a piaci igényeknek;
- (d) az EU-ból származó halászati és akvakultúra-termékek piaci pozíciójának javítása a feldolgozás, a címkézés, a nyomonkövethetőség és a tanúsítás javítása révén.

2. prioritás: Az Atlanti-óceán tengeri és tengerparti környezetének védelme, biztosítása és potenciáljának fejlesztése

E prioritás konkrét célkitűzései a következők:

- *a tengerbiztonság és a tengerhajózási biztonság javítása*

⁴

Ebben a kérdésben a tengeri foglalkoztatással és versenyképességgel foglalkozó munkacsoport 2011. június 9-én számos ajánlást terjesztett a Bizottság elé.

A tengerészek, a partvidéki lakosság, a vagyontárgyak és ökoszisztémák **biztonságának és védelmének** megszilárdítása a következők által:

- (a) az invazív és káros tengeri fajokra vonatkozó, meglévő figyelmeztető, jelentéstételi és válaszadási mechanizmusok értékelése és – szükség esetén – alkalmazásuk kiszélesítése, valamint az ilyen fenyegetések kezelésében bevált módszerek cseréjének elősegítése;
- (b) a tagállamok által az Atlanti-óceán térségében végrehajtott kezdeményezések támogatása, ideértve a kockázatértékeléseket, koordinált válaszadási mechanizmusokat és az olyan, csúcstechnológiát alkalmazó berendezésekbe történő beruházásokat, amelyek fokozzák a koordinált felkészültséget, illetve amelyek segítségével megfelelően lehet reagálni a tengeri veszélyekre, természeti katasztrófákra, tengeri balesetekre, valamint a kőolaj és a veszélyes anyagok kiömlésére vagy az ilyen anyagokkal folytatott illegális kereskedelemre⁵;
- (c) új technológiák kidolgozása, tesztelése és bevezetése annak érdekében, hogy a műholdakról, illetve a légi, tengeri és szárazföldi felügyeleti eszközökről és az innovatív *in situ* eszközökről származó adatok fokozottabb integrációja révén jobb helyzetképet kapjunk a tengerekről, és ezáltal lehetővé váljon a hajók ellenőrzésének szigorítása, valamint a kikötők és a hajózás biztonságának és védelmének fokozása;
- (d) a közös információmegosztási környezeten (CISE) belül regionális tengermedence-alapú információs szolgáltatások megvalósításának elősegítése az elfogadott uniós szintű előírások és a tagállamok által a kísérleti projektek során szerzett tapasztalatok alapján.

– *a tengervizek és a parti övezetek felderítése és védelme*

A meglévő struktúrákon, platformokon és mechanizmusokon alapuló, az Atlanti-óceánt érintő **európai megfigyelési és előrejelzési képesség** kifejlesztése az uniós szakpolitikák végrehajtásának támogatása, az ipar, a hatóságok és a kutatóintézetek költségeinek csökkentése, az innováció serkentése, valamint az Atlanti-óceán kiszámíthatóságának fokozása és az éghajlatváltozás hatásainak jobb előrejelzése érdekében az alábbiak segítségével:

- (a) meglévő rendszerek és mechanizmusok felhasználása a partvidékek, a tengerfenék és a vízoszlop felügyeletére és megfigyelésére szolgáló, fenntartható integrált program kidolgozására és működtetésére, amelynek hatóköre kiterjed az EU tagállamok, a legkülső régiók, valamint a tengerentúli országok és területek vizeire, mégpedig a tengerpartoktól egészen az óceánok mélyéig;
- (b) az óceánok megfigyelésére és az ökoszisztémák felügyeletére (beleértve a tengerfenék feltérképezését is) szolgáló új eszközök és platformok kidolgozása, amelyeknek köszönhetően növekszik az automatikusan

⁵

A meglévő kezdeményezések közé tartozik például a tengeri elemző és műveleti központ kábitószerekkel foglalkozó részlege (MAOC-N) és az európai határőrizeti rendszer (EUROSUR), amelynek koordinációját az Európai Unió Tagállamai Külső Határain Való Operatív Együttműködési Igazgatásért Felelős Európai Ügynökség (Frontex) látja el.

mérhető paraméterek száma, csökkennek a megfigyelés költségei és felgyorsul az adatok felhasználók közötti terjesztése;

- (c) az európai tengeri megfigyelési és adathálózat számára szolgáltatott adatok révén hozzájárulás az interoperábilis tengeri adatok hatékonyabb kezeléséhez, katalogizálásához és terjesztéséhez, valamint a több felbontású tengerfenéktérkép kialakításához;
- (d) a Kopernikusz tengeri szolgáltatáson alapuló, part menti oceanográfiai előrejelző rendszerek hálózatának fejlesztése (ideértve a kockázatértékelést).

A **globális éghajlatváltozás** kérdéseinek megoldására szolgáló eszközök és stratégiák – többek között az éghajlatváltozás mérséklését és az ahhoz való alkalmazkodást célzó stratégiák – fejlesztéséhez való hozzájárulás a következők révén:

- (a) a kék gazdaság atlanti térségbeli szénlábnymára vonatkozó értékelés támogatása;
- (b) a kibocsátáscsökkentés és az energiahatékonyság vonatkozásában bevált módszerek cseréjére szolgáló platform kidolgozása;
- (c) együttműködési partnerségek kialakítása a globális éghajlatváltozás által az atlanti térségben végzett tengeri tevékenységekre, illetve az ott található ökoszisztémákra és part menti közösségekre gyakorolt hatások azonosításához és figyelemmel kíséréséhez, ideértve a jobb előrejelzési és kockázatértékelési képességeket.

A tengeri környezet védelmének támogatása és az Atlanti-óceán vizei tekintetében a „**jó környezeti állapot**” elérése 2020-ra⁶:

- (a) a továbbiakban is a nemzeti tervek, az OSPAR-egyezményhez kapcsolódó folyamatok és a Natura 2000 területek alapulvétele az Európa atlanti-óceáni partvidékének védett tengeri területeit magában foglaló koherens hálózat kialakítása végett olyan, bevált módszerek és megosztott értékelési eljárások bevezetése által, amelyek Makarónézia, a legkülső régiók és a Karib-térség számára is hasznosnak bizonyulhatnak;
- (b) többek között például az OSPAR-egyezmény keretében a tagállamok közötti további együttműködés ösztönzése például az összehangolt és integrált monitoringprogramok és az ökoszisztémák helyreállítását célzó együttes fellépés tekintetében.

Az atlanti-óceáni **ökoszisztémák és biodiverzitás** társadalmi-gazdasági értékének és működésének értékelése a döntéshozatal támogatása érdekében.

Hozzájárulás a **tengeri területrendezés és az integrált partiövezet-gazdálkodás** tagállamok által végzett folyamataihoz, például a bevált módszerek megosztása és a határokon átnyúló együttműködés révén.

– *a tengeri erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás*

Az **ásványkincsek** atlanti-óceáni **bányászata** tekintetében a műszaki megvalósíthatóság, a gazdasági életképesség és a környezeti hatások jobb

⁶

A tengervédelmi stratégiáról szóló (2008/56/EK) keretirányelv meghatározása szerint.

megértése, valamint innovatív bányászati technológiák kifejlesztése és tesztelése.

A fenntartható, magas hozzáadott értékű európai **tengeri biotechnológiai** iparág alapjainak megteremtése a következők révén:

- (a) a tengerfenék felderítése, valamint genetikai felépítésének, biodiverzitásának és biotechnológiai nyersanyagorrás-potenciáljának értékelése, figyelembe véve az alkalmazandó nemzetközi jog előírásait és a tengeri környezet védelmének szükségességét;
 - (b) az atlanti térségben a kutatás és az ipar közötti kapcsolatok szorosabbra fűzése biobankok kifejlesztése és az innovatív tengeri biotermékek (biógyógyászat, szöveti sebészet, gyógyszerkészítmények, ipari enzimek) felvevőpiacainak meghatározása érdekében, továbbá a kutatási erőfeszítéseknek az ilyen termékek gyártására szolgáló ipari folyamatok megvalósítására való összpontosítása.
- *az atlanti térség tengeri és tengerparti környezetében található megújuló energiaforrásokban rejlő lehetőségek kiaknázása*

Annak mérlegelése, hogy miként gyorsítható fel a fenntartható **tengeri megújuló energia** hasznosítása:

- (a) az Atlanti-óceán európai vizeiben fellelhető energiaforrásokban rejlő potenciál feltérképezésének és értékelésének ösztönzése, valamint annak meghatározása, hogy a tengeri megújuló energiával összefüggő regionális intelligens szakosodási stratégiák keretében miként csökkenthetők a létesítmények építésével, működtetésével és leszerelésével járó környezeti és navigációs hatások;
- (b) hozzájárulás egy olyan, európai villamosenergia-átviteli rendszer kialakításához, amely lehetővé teszi, hogy a tagállami hálózatok között kiegyenlíthetők legyenek a villamosenergia-terhelések, és amely jobban összekapcsolja a tengeri és a szárazföldi energiaforrásokat;
- (c) a megújuló energiát – azaz tengeri szélenergiát, hullámenergiát, árapály-energiát és biomassza-energiát – termelő létesítmények építésére és karbantartására vonatkozó technológiák kutatása, fejlesztése és demonstrációja, beleértve a sótalanító üzemekkel és többcélú tengeri platformokkal történő integrációt is;
- (d) az Atlanti-óceán legkülső régióiban a különleges geológiai, oceanográfiai és meteorológia körülmények hasznosítása annak érdekében, hogy e területek energetikai szempontból önellátóvá válhassanak és teljesíthessék szén-dioxid-kibocsátás csökkentésére vonatkozó célokat.

3. prioritás: A hozzáférés és az összeköttetés javítása

E prioritás konkrét célkitűzései a következők:

- *a kikötők közötti együttműködés előmozdítása*

A kék gazdaság csomópontjait jelentő **kikötők** fejlesztésének megkönnyítése a következők révén:

- (a) az infrastruktúrafejlesztés megkönnyítése a szárazföldi terület belsejével való összeköttetések javítására, az intermodalitás megerősítésére,

valamint a hajók gyors kikötői mozgásának előmozdítására olyan intézkedések révén, mint például a szárazföldi hálózathoz szarmazó villamos energia biztosítása a kikötőkben, a kikötők felszerelése a hajók LNG-üzemanyaggal (cseppfolyósított földgázzal) való feltöltésére szolgáló eszközökkel és az adminisztratív ügyintézés szűk keresztmetszeteinek megszüntetése;

- (b) annak lehetővé tétele, hogy a kikötők új üzleti tevékenységek – például megújuló tengeri energiát termelő létesítmények fenntartása vagy az idegenforgalom – felé diverzifikálódjanak;
- (c) a tengeri közlekedés élénkítése érdekében a kikötői hálózatok és az európai kikötők közötti, a szigetcsoportok közötti és az afrikai partokhoz vezető kis távolságú hajózási útvonalak elemzése és kihasználásának előmozdítása olyan kezdeményezések révén, mint amilyen a „tengeri gyorsforgalmi utak” elnevezésű kezdeményezés.

4. prioritás: A regionális fejlesztés inkluzív és fenntartható modelljének létrehozása

E prioritás konkrét célkitűzései a következők:

- *az atlanti térségben jelentkező társadalmi kihívások alaposabb megismerésére való ösztönzés*

Az egészségügynek, a társadalmi befogadásnak és a jólétnek a partvidéki lakosság körében történő javításával kapcsolatos bevált módszerek cseréje, valamint megfelelő és használható, tengeri vonatkozású társadalmi-gazdasági mutatók kifejlesztése a kék gazdaság fejlődésében megfigyelhető tendenciák mérésére, összehasonlítására és nyomon követésére;

- *az Atlanti-óceán kulturális örökségének megőrzése és népszerűsítése*

Az idejnyjelleg leküzdése és a kkv-k kilátásainak javítása a **tengeri és part menti idegenforgalmi** termékek diverzifikálása és rés piacok fejlesztése révén az alábbiakba történő befektetés által:

- (a) tengeri sportok, yachtkikötők és hajózással összefüggő szabadidős tevékenységek;
- (b) kikötői szolgáltatások, ideértve a tengeri körutazások utasainak kiszolgálását is;
- (c) az atlanti partvonal kulturális és természeti látványosságainak beazonosítása és népszerűsítése, ilyenek például a kisüzemi halászat, a helyi konyhaművészet és a tengeri örökség;
- (d) a régészeti, ökológiai vagy történelmi értékkel rendelkező idegenforgalmi látványosságok megóvása és helyreállítása, beleértve a part menti és víz alatti tengeri kulturális látványosságokat és a tengeri örökség helyszíneit⁷.

⁷

Adott esetben a víz alatti kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi UNESCO-egyezmény elveit követve.

3. VÉGREHAJTÁS

3.1. Finanszírozási csatornák

E cselekvési terv időzítése lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy figyelembe vegyék a Bizottsággal kötendő, 2013 vége előtt megtárgyalásra kerülő partnerségi megállapodásokban meghatározott prioritásokat.

- Az európai strukturális és beruházási alapokkal kapcsolatos, 2014–2020 közötti időszakra szóló partnerségi megállapodások a finanszírozás fontos csatornái, amelyeket a tagállamok adott esetben felhasználhatnak a cselekvési terv prioritásainak végrehajtására. Az együttműködés prioritási területeinek meghatározásakor a partnerségi megállapodásoknak figyelembe kell venniük a vonatkozó tengermedence-stratégiákat, például az Atlanti-óceán térségére vonatkozó stratégiát. A megállapodások lehetőséget biztosítanak arra, hogy az atlanti térségben található tagállamok és partvidéki régiók kék gazdasága tekintetében meghatározzuk a főbb fejlesztési szükségleteket és a fejlődési potenciált. A tagállamok számára ezenkívül olyan megoldásokat is lehetővé tesznek, amelyek biztosítják az európai strukturális és beruházási alapok és más finanszírozási források közötti együttműködést. Ezért a partnerségi megállapodások megtárgyalásáért felelős tagállami hatóságoknak és az operatív programok elkészítéséért felelős hatóságoknak az elkövetkező hónapokban fontos szerepük lesz a cselekvési terv végrehajtásában. A cselekvési terv ezenkívül ihletet adhat azoknak, akik nemzeti és regionális szinten operatív programok kialakításán dolgoznak, az adott programterület igényeit is figyelembe véve.
- A cselekvési terv továbbá magának a Bizottságnak is iránymutatást ad a közvetlenül kezelt alapok végrehajtásával kapcsolatban, beleértve a Horizont 2020, a LIFE+ és a COSME programot, valamint az Európai Tengerügyi és Halászati Alap közvetlenül kezelt elemeit is. A cselekvési terv végrehajtásához nélkülözhetetlen a „Horizont 2020” keretprogram, amely a „kék növekedés” témakörét a kutatási tevékenység egyik kiemelt területévé kívánja tenni az elkövetkező években. Támogathatja a „kék növekedés” menetrendjét a tengeri élővilág sokféleségében rejlő potenciál feltárása és a lehetőségek maximális kiaknázása, a mélytengeri erőforrások fenntartható módon történő kiaknázása és az új óceánmegfigyelési technológiák kifejlesztése céljából. Ez a kutatási és innovációs eredmények gazdaságba történő beépítésének felgyorsítása révén lendületet fog adni a tengeri és tengerhasznosítási ágazatoknak, valamint hozzá fog járulni a tengeri környezet állapotának javulásához.
- A célirányos állami beruházások megindíthatják és meg is kell indítaniuk a magánberuházásokat és a vállalkozói kezdeményezéseket. A tagállamok a magánszektorral is felvehetik a kapcsolatot annak érdekében, hogy megvizsgálják a kiegészítő jellegű részvétel és finanszírozás lehetőségeit.
- Ezen túlmenően az Európai Beruházási Bank Csoport (EBB-csoport⁸) készen áll arra, hogy – a cselekvési terv prioritásainak előmozdítása érdekében – megfelelő projektek támogatására mozgósítsa finanszírozási eszközeit és

⁸

Az Európai Beruházási Bank (EBB) és az Európai Beruházási Alap (EBA).

szakértelmét. A támogatást az EBB hitelnyújtás, hitelkombinálás⁹ és technikai tanácsadás formájában kiterjesztheti mind a köz-, mind a magánszektor tevékenységeire. Az EBB a közvetlen és közvetett finanszírozást célzó beruházási kölcsönöktől egészen a részvényalapokig a finanszírozási eszközök széles táráat kínálja az Európai Beruházási Alapon keresztül azzal a céllal, hogy különböző méretű projektek tevékenységeit támogassa.

A költségvetési megszorítások közepette, illetve figyelembe véve annak szükségességét, hogy a hatóságok az atlanti térség vonatkozásában a fejlesztési prioritások egész sorát mérlegeljék, hangsúlyozni kell, hogy a cselekvési terv végrehajtása továbbra is önkéntes alapon történik, mindazonáltal annak összhangban kell lennie az öt érintett tagállam partnerségi megállapodásainak végrehajtási prioritásaival. Az illetékes hatóságokhoz a cselekvési tervre válaszként benyújtott valamennyi projektnek meg kell felelnie a vonatkozó finanszírozási rendeletekben megállapított feltételeknek. Az uniós alapok megosztott irányítása keretében az illetékes irányító hatóság fogja meghozni a döntést arról, hogy támogat egy adott projektet vagy nem.

3.2. Intelligens együttműködés

A cselekvési terv lehetőségeket kínál a tagállamok, a regionális és helyi hatóságok, valamint az uniós intézmények számára, hogy – ahol szükséges – együttműködjenek a fenntartható növekedés elérése érdekében. Az ilyen együttes munka azonban természetesen nem az egyetlen módja a cselekvési terv végrehajtásának. A cselekvési terv megvalósításában a célzott nemzeti, regionális és helyi szintű fellépések és projektek is fontos szerepet játszhatnak. Adott esetben élni kell a különböző országspecifikus programok közötti együttműködést.

A jól fókuszált együttműködés számos további előnnyel járhat kezdve az információk, költségek, eredmények és bevált módszerek megosztásától, egészen az együttműködés új területeivel kapcsolatos ötletek megszületéséig. Konkrétabban fogalmazva, a tagállamok és a régiók különböző finanszírozási források támogatásával folytathatják munkájukat közös projektek vagy más megközelítések kidolgozása céljából.

A kutatási együttműködést a „Horizont 2020” program és más uniós programok és finanszírozási eszközök támogatják az állami és magánintézmények konzorciumai által javasolt projektek előmozdításával. Például e projektek révén a közös problémákra kipróbálhatók különböző megoldások vagy össze lehet hasonlítani különböző technológiák teljesítményét. Franciaország, Írország, Portugália, Spanyolország és az Egyesült Királyság már most részt vesz számos közös projektben, kutatási hálózatban és technológiai platformban, valamint az „Egészséges tengerek és óceánok” elnevezésű közös programozási kezdeményezésben. Ezek a mechanizmusok lehetőséget adnak a tagállamoknak olyan együttműködés kialakítására, amelyet a „Horizont 2020” keretprogram megerősíthet. Az Európán belüli koordináció és együttműködés a fokozott transzatlanti kutatási együttműködés alapját is képezheti.

A közös projektek és intézkedések nem korlátozódnak a kutatásra. A (például az atlanti térségre vonatkozó programon keresztül megvalósuló) európai területi

⁹

Hitelkombinálás: az uniós vagy más, közforrásokból származó támogatást kiegészítő EBB-hitelfinanszírozás.

együttműködés – amelynek finanszírozása az Európai Regionális Fejlesztési Alapon (ERFA) keresztül fog történni – megadja a különböző EU-tagállamokban található, egymással szomszédos régiók és városok közötti együttműködés keretét, és lehetővé teszi számukra, hogy tanuljanak egymástól olyan projektek segítségével, amelyek célja a közös kihívások leküzdésére irányuló együttműködés lehetőségeinek feltárása. Az „Erasmus mindenkinek” program partnerségi lehetőségeket biztosít az oktatás és a képzés területén.

Az együttműködés magában foglalhat az információk és a helyes gyakorlat cseréjét célzó együttműködési cselekvéseket is. Az olyan kezdeményezések, mint a Kopernikusz¹⁰ vagy „A tengerekkel kapcsolatos tudás 2020”¹¹ egyfajta keretet képezhetnek. Például a működési hatékonyságot nagyban fokozhatja az, ha megértjük, hogy a hasonló oceanográfiai és időjárási jellemzőkkel rendelkező szomszédos országok vagy régiók miként kezelik a part menti erózió problémáját. Ha tudjuk, másutt mi vált be, és mi nem, elkerülhetjük, hogy kétszer elkövessük ugyanazokat a hibákat. A bevált módszerek cseréjére célzott műhelyfoglalkozások, személyzeti csereprogramok vagy internetes fórumok keretében nyílik lehetőség.

3.3. Támogatás

Ahhoz, hogy a cselekvési terv végrehajtása mind nemzeti, mind regionális szinten sikeres legyen, megfelelő végrehajtási mechanizmust kell életbe léptetni, amely fokozná a nemzeti, regionális és helyi szereplők részvételét, és lehetővé tenné az elért eredmények figyelemmel kísérését. Az Atlanti Fórum fontos tanulságokkal szolgált a párbeszéd szervezése és a koordináció tekintetében. A végrehajtás folytatásához fontos, hogy a tagállamokkal és a régiókkal – a magánszektor is beleértve – folytatódjon a párbeszéd. A cselekvési terv végrehajtása nem csak az közszekortól függ, azon is múlik, hogy magánszektor milyen mértékben sikerül bevonni.

A végrehajtási mechanizmusoknak egyszerűnek és célirányosnak kell lenniük, valamint figyelembe kell venniük a más tengermedence-stratégiákban bevált módszereket azáltal, hogy:

- politikai elkötelezettséget és felügyeletet biztosítanak,
- növelik a cselekvési terv és az abban megfogalmazott célkitűzések ismertségét,
- előmozdítják a magánszektor részvételét,
- biztosítják az elért eredmények felmérését és értékelését.

Az ilyen mechanizmusok ezenkívül:

- iránymutatást adhatnak az érdekelteknek és a potenciális projektgazdáknak,
- lehetővé tehetik az együttműködést az atlanti térség egészében,
- kapcsolatot tarthatnak fenn az uniós finanszírozási programok irányító hatóságaival,

¹⁰ A Kopernikusz – korábban a globális környezetvédelmi és biztonsági megfigyelés (GMES) – a Föld megfigyelésére szolgáló európai műholdas rendszer (<http://copernicus.eu>).

¹¹ „A tengerekkel kapcsolatos tudás 2020” olyan uniós projekt, amely különböző forrásokból származó tengeri adatokat gyűjt össze azzal a céllal, hogy az ipar, a hatóságok és a kutatók számára adatok álljanak rendelkezésre, illetve hogy azokat hatékonyabban használják fel új termékek és szolgáltatások kifejlesztéséhez, továbbá azért, hogy jobb képet alkothassunk a tengerek viselkedéséről (http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/marine_knowledge_2020/index_en.htm).

- összehozhatják a lehetséges projektpartnereket a cselekvési tervben meghatározott prioritásoknak megfelelő tevékenységek kifejlesztéséhez,
- mind uniós, mind nemzeti szinten meghatározhatják a potenciális projektfinanszírozási forrásokat.

A cselekvési terv végrehajtási mechanizmusát a tagállamok és az érintettek bevonásával 2013 vége előtt kell meghatározni. A további hálózatépítés és a projektfejlesztés és -végrehajtás tekintetében bevált módszerek cseréjének ösztönözésére a Bizottság konferenciákat szervezhet az atlanti térség érdekelt felei számára.

4. AZ ELÉRT EREDMÉNYEK ÖSSZEGZÉSE

Annak érdekében, hogy a 2014–2020 közötti időszakban megtartsuk a lendületet, fontos megérteni, hogy a cselekvési terv végrehajtása miként járul hozzá az EU foglalkoztatással, növekedéssel és fenntarthatósággal kapcsolatos átfogó céljainak eléréséhez. Válaszolniuk kell majd például a következő kérdésekre: az Észak-Atlanti-áramlás dinamikáját fenyegető fő kockázatok és az azt érintő változások tekintetében sikerült-e kialakítanunk egy valóban prediktív kapacitást; az Atlanti-óceán kritikus területein milyen mértékben sikerült feltérképezni a tengerfeneket; a cselekvési terv támogatta-e új és innovatív termékek és szolgáltatások széles körének kifejlesztését; a cselekvési terv javította-e a működési és a kockázatkezelési környezetet a tengeri iparágakban. Erőfeszítéseket kell majd tennünk annak megválaszolására is, hogy milyen mértékben sikerült elérni az inkluzív növekedést, ki tudtuk-e elégíteni a készségek iránti igényeket, valamint hogy az atlanti térségben sikerült-e valóra váltani az ökoszisztéma-alapú megközelítést. Ezen túlmenően törekednünk kell majd olyan tanulságok levonására is, amelyek más tengermedencékben is alkalmazhatók.

Gondoskodnunk kell arról, hogy az elért eredmények nyomon követése ne hozzon létre új jelentéstételi követelményeket. Ehelyett indokolt a meglévő alapinformációkat felhasználni annak érdekében, hogy képet alkossunk arról, hogyan változik az atlanti térség a cselekvési terv végrehajtása és egyéb tényezők eredményeként. A Bizottság az atlanti térségben található öt tagállammal rövidesen megkezdí a felmérés előkészítéséhez szükséges módszertan meghatározására és egyeztetésére irányuló munkát.

Az innováció és a technológia fejlődésével szükség mutatkozhat a cselekvési terv kiigazítására és továbbfejlesztésére is. A Bizottság szorosan nyomon fogja követni a cselekvési terv végrehajtását, levonja majd a tanulságokat és értékelni fogja az elért eredményeket, 2017 vége előtt pedig félidős értékelést fog készíteni a cselekvési terv végrehajtásáról. A felülvizsgálatban a Bizottság felhasználja majd a lezárult projektek mintájának független értékelése során szerzett információkat, amelyeket meg fog vitatni a tagállamokkal és más érdekelttekkel.

5. AZ ATLANTI-ÓCEÁN TÉRSÉGÉRE VONATKOZÓ STRATÉGIA NEMZETKÖZIVÉ TÉTELE

Az Atlanti-óceán nem korlátozódik Európára: egységes rendszert képező közös erőforrás, amely az európai kontinenst összekapcsolja Afrikával és Amerikával. Valamennyi parti tagállam közös érdeke és felelőssége, hogy – többek között a

Tengerjogi Egyezmény¹², az IMO¹³ és a Nemzetközi Tengerfenék Hatóság segítségével – biztosítsák a felelősségteljes óceánpolitikai irányítást.

Az Atlanti-óceán gazdasági értéke szinte felbecsülhetetlen az atlanti partvonalon található országok számára. A Bizottság úgy véli, hogy a cselekvési terv idővel szilárd alapot teremthet az atlanti térség más nemzeteivel való együttműködéshez. Egyértelmű, hogy nagy lehetőségek kínálóznak a közös munka, például oceanográfiai kutatások és megfigyelések terén. Már arra is van kilátás, hogy az Egyesült Államok és Kanada tényleges szerepet vállal egy transzatlanti kutatási szövetség kialakításában, amely az Atlanti-óceán ökoszisztémájáról meglévő közös ismeretek elmélyítésére irányulna, valamint annak feltárására, hogy ez az ökoszisztéma milyen lehetőségekkel kecsegtet a kék gazdaság fellendítésére. E transzatlanti kutatási szövetség kifejlesztésére lépésről lépésre kerülne sor a helyzet felmérése, illetve az után, hogy megegyezés születik az együttműködés legígéretesebb területeiről. Előfordulhat, hogy az atlanti térség más nemzetei is hajlandóak lennének megvitatni a kutatási vagy más kérdéseket érintő szerepvállalás lehetőségeit. A Bizottságnak és a tagállamoknak közösen mérlegelniük kell, hogy a nemzetközi partnerek miként vonhatók be az Atlanti-óceán térségére vonatkozó stratégia szakaszos fejlesztésébe.

6. KÖVETKEZTETÉS

A Bizottság felkéri az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy hagyja jóvá a cselekvési tervet és az e közleményben meghatározott iránymutatást.

¹² Az Egyesült Nemzetek Tengerjogi Egyezménye.

¹³ Nemzetközi Tengerészeti Szervezet.